

Улсуудаа — бу күүнээрээ

ахлахын Бэлтгэл орго-
оскуулын историйн,
бэлтгэл үзэсн -хөдсөн
туулан дэвсгэлт бу огууа
дирингэр З. Е. Егоров огууа.
Күн огууа үүдн-сайдн
ийн түүмхэртэн
схлгт.

Эдгэр талыг улус баялыга А. Т. Ноговицын, улус депутатарын Собиенн преложител Я. П. Оконешников этгээр, "Сага сирэ Россия састаабын юмрын 385 сыв" бэлэнтэн, "Сириве" ХЭГ

БОЛТОНГО НЭЙЛИЭГЭ САНГА ОСКУОЛАЛАННА

Ахсыншы 22 күнгэр
Чурагчы улууһун историялар
суруллар кэрэ-бэли күү буолан
ааста. Эпбэх улуу дьонлор—Сах-
дьонун уорактээбинин саадаластыл,
суругу-бичиги төрүттээбит лин-
гвист-учуонай С. А. Новгородов,
билиниэхт общественнай-полити-
ческий деятель Н. Д.
Кривошапкин—Уот Субуруускай,
суруйааччылар Г. И. Макаров—
Дьуон Дьаһылар, С. А. Саввин—
Күн Дьырибинэ, М. Ф.
Донордуурал, В. В. Яковлев, С. А.
Полов—Сэмэн Тумат, этнограф-
фольклорист А. А. Саввин,
артык В. А. Саввин, Уло Геройа
В. М. Кладкин, учуонай Г. Г.
Макаров торообут-уоскуэбит
ойдуларыгар болтоно
ойуонугор-сана таас оскуона-сид
аһылар уруулуэх
быраһыһыгы бучула.

Бырааһынныкка Чурапчы
угууһун баһылыга А. Т.
Ноговицын, Саха
Өрөспүүбүлүкэтин уэрхэс
министирин бастагы
солбууһаагы Ф. В. Габанова, Ил
Түмөн депутата, Олимпиадий
чемпион Н. П. Пинигин,
Өрөспүүбүлүкэтээки инвисти-

ционный чемпионат генеральный директорин солбукаевны И. Н. Аммосов, ослуша тулуутар бодорчигчигин үлээбэл "Сириус" ХЭТ саяйшчигал А. С. Пинигин, о. д. а. ынарылаах ыдылгытар сырылтылар.

Сарсангил 10 чааска
быраанынныактына изгэрэмминг
окуула-сад кинирер ашын туора
тараллынабыт аашай кылы
дизинэни үөрүүтүк быһыыга-
майгыга кырыныны сиротуома
ыһытылына. Сана тутуу аашын
тылччи аһан иһирдөө кинирбит
матлыгыттары педагогический үлө
бүтэрээк. В. М. Жирков, атыс-
чыл Г. В. Жирков, аал уоту оттоо
ашыы тыны аһаан көрүстүлөр.
Салгыла сана окуула-сад
үөрүтэр-нигэр, педагогическая,
информационная, методическая, о
д. д. аһамалыг кабинеттары
изгэрэнигэни көрүлөр. Дыу-уог
сыһаһа, ыраһа, кабинеттар
дизайныра тутуһаһа, кырдык
дыһыы, үөрүтүрү, кыраһааныры
дыһаһыкыра бары оттуһан
төһүгэһаһа болоттоһо.

Кирил-куонг спортивнай
саалажа уоруузоох мингүн
буолла Н. Д. Субуруускай

салайагчлыга А. С. Пивтун, Бодулууны гэрмэний, Михаил суруулан Болонго нэвчилэлтэй бавуулыглан улстхон Н. Н. Попов, дүрлэгч халайгчлыглан чхасаа солбуулагч А. С. Попов, новар К. В. Ксенофонтова, о. д. н. нахарагчлыглан.

СӨ үөрэхтин маанилтирхэн бастакы салгуулааччы Ф. Б. Габышева республикада сапта оскуоллары, уһуйааннары тутуу бөлөхүн быһыытынан барырын көмүскүүрүгү. Бу сапта тутуу бөлүгү аккыланттылаах гынааһыбын

тушаанынхыг бууларыг багд савынхыг торго, тобишжамсааг отууриг хийвэрлэгд, произвостонь сайнширарыг алгыгынгаага. Учуушлар А. В. Носорокова „СО урзориныг гуйгуу“, У. М. Селенкова „Учуушлар учуушлары“ болонон награадальманыг гуттарда. Оскула бастыг үлбигдэрин, сага юрзубу гутууга үлзэбигдэр уяхан болохсоро Бочуолыг грамтши награадальманыг.

Ил Түмэн депутаты П. П. Цинциг, РИХ генеральный дирек-

экспертин солбуйаачы И. Н. Аммосов, улустуну үөрөх управленистын начальнига Т. В. Павлова эбүдүстүгүр, Өрөспүүбүлүз кыргызастарын Ытык суботин кыгарыагыга „Алгын“ бөлүө В. В. Жирюнка туттарылыныа, Нэһиэвэк байлыктарыа, тэригитигүр сайаайчычылара эбүдүстүгүр адыгытылар.

Үсрүүдөх даяаг талба тал-
аннахтар кнэсирүрлгнн,
хаартыскаба түнүүгнн
түмүкннн.

Andreevii CHELHOR.

Үбүлүөйдээх сылларын бэлиэтээтилэр

Аасныг нэгдүгээр нэвчилснийг кутгала суух уонна харьхсалаах буолууларыгар түүнэри-күстэри үтүһир-хамсыыр СО баһаары утары охсуһар сулуусна улууска түрүттэмнэгэ 50 сылын, улуустаагы үтүгэ уонна нэвчилснийг социалай көмүскэлтэх буолуута управлениета 25 сылын уонна саастарын ситэ динс оҕолору социалай-реабилитациылыр күүн түрүлүһүгэ 15 сылын бэлэттир үбүлүйдөрү үөрүүтүк быһыһа-майыга ыһтыһыһа.

Улууслугутар баһарыный чакс намалынтыгын П.П. Макаров ананыаыттан, үлө усулуобуйага дапта түсүбүтүн билистнибиз. Билигин өрсүтүүбүдүкөр аныаы тикчиниксезин хааччылыыаыаыаан, тревизернай кинизсезин билдир. Ити түтүнүн улуус баһылыга А.Т. Носовичин бойдон элвиздир ахтан аста. Бу күн СО Прагмателствыттан аниммил каһын көмүс чаһын уонга грамотаны социалнай-реабилитациялар кини

[illegible]

СӨ үйлдвэр уулснй сооцлшлльн сандшлын мнхэнэтористиб-
бэлтгил А.Г.Прохорова Социальнй управленне уулсн
реабилитационнай клин үелэгитгэрин эсрэлзлөлө. Бу

Семен ЖЕДУРИНСКОЙ.

институттар, Чугартмы улуулун башчылыгы А.Т. Ноговицын форум кыттылыштарын узартатты. Кадровой политика департаментин салгысчы А.А. Мартынов улуска албох дыһаллар ыттылаларын, бырайыктар үлбү кайра келерин баянотто. Мунда түмсүүлүк, иншан куонга сыйлааларыгар баарда. Чугартмы улуунтар ыттылыбын „Голос“ куонкурсу кыйылында Петр Давыдов даярдаган көргөттө.

Лингвист С.А. Новгородов олоун тулунан документальнай кинно көрүрүтүмүз. Салгыы Чурапчы улуусунун баһылыга А.Т. Носоницкын ыччты кытары алаңас кээстегинин тэрийбиз. Кытааччылар Анорей Тимофеевичка үгүс ыйытылыштары бирдештер, сүбөлөри ыттылар. Олус сөргөх кээстегин буулан ыччтар астыннылар.

Форум кыттыллахтары санаттан сана идеяларын олохко киилэрэн, улууспутун, өрөспүүбүлүсүбүтүн сайыннара, көптүк ааттаа тургуйаларга эргэбит.

Maia ЦЕГРОВА.

Ахсынны 20 күнүгэр „Айылы“ култуура уонна духуобунай сайдыы кинигэр улуустыктык ыгыт форума үрдүк таһымнаахтык буолан ааста.

Формунга тусалмаларына арасан трениннэр ыттыһынньтар. Манна арас билиһиннэр, сайынара, соннуулары сонноотулар. Салгыы 4 хайысхаа арасан санаа үлгөстөннөх кэнэ кэстэтиннэр бусулар. Ол курдук, „Будь в форме“ хайысхаа „Спортивная Якутия“ хайыат корреспондента Сайыына Шеломова, „Бодибайт“ фитнес кулуп инструктор Ариадна Винокурова кэлэн, чөл оҕуу пропагандаһыар видео көрөрүтүр, соһтоох ас, дьарык туһунан кэстэтиннэр. „Школа современного руковоителя“ хайысхаа кадровой политика департаме-

гражданственность" хайсахаа уугуу даалгартын дотоо
күртэнг өдөдлөн специализиана Т.П. Бушкова, Мугудай
институтын "Сарыал" чөл олобу гарбалар, явчат
общественной түмүүтүн лидеро Р.Ф. Кутаков усина үерэх
управленниетан психолога Ж.П. Монастырени дун-
күртэннэ нилээх сыйһан, дахтар, эр күһүн икки ардытар
сыйһан тулунан иккөөстүтэр. Ону талһан ширинотом
судалтанын тулһ эмнэ бэрт сэрэх иккөөстүн талһаста.

Диагал үерүүдөх айылыыта ЧГФКСИ устулдуон уолаттарын үнүктүтүнөн сагалыына. Улуустаныгыт политикатын отдалын сүрүнүүр спещиалиыта И.Т. Покомарев ааһан эрэр сылтагыттылыыт үтүнн-хамнаһы

Санкт–Петербург куоракка «Лингвибиис» документальной киинэ сүрэхтэннэ

Саха сирэ Россияҥа халбоһуута 388, улууспутугар История сылыт түмүктүүр үбүлүйдүөх тэрээһиннэр чорчолорини саҥа баҕаҕы динтивет учуонайа С.А.Ноборуодан үөрүтүн, үлүтүн, олорон ааспыт Санкт - Петербург куоратыгар ахсынньы 11 күнүгэр аан баҕаҕаҕын “Лингвистик” диин документальнай кинигэ сүрүтэһиниэ биилэ.

С.А.Новгородов төрөөбүтэ 125 сылын көрсө, саха нуруота суруктаанан – бииктээн, үөрэхтээн сайдарыгар улахан суолталаах личност буоларын ойдоон кини туһунан документальнай киинэ үстүрээ бирайык снорорго санаммытым. Бу, бастан турар, ор сыһарга төрөөбүт тыбын оро аймакка, элэр ыччыка үөрэтэ, илэрэ сыдыар учуутал, иккэллээн, С.А.Новгородов снэн бапта бусларбын, ылык кылбыт, таайбыт. Сэмэн олорон аспыт олохун, “төрөөбүт соруугун” ситиһиитин аһыты үйө ирдэбиллээн документальнай киинэ нымашыын нурууска төрдүн ылык илһим дон санаатта үөскөбүтэ. Бага санаабын тута өйдөөн, үөрөнөччүлэрбит, биһигин биһир иккэлэстэрим, саха тылын учуутала Сардаана Николаевна Гоголева уонна дүрүктэр Юрий Павлович Поселенский бирайыгы олоххо киллэрэргэ таһа сүүрүн-көтөн, дүрүктүлээн барбыттара элэр дьон.

[illegible]

Ыра сангааны олохко килсирит биір сүрүн хардыгытынан киинэ устуутутар уопутурбут Н.Д. Кузьмина продюсерлаар (Налескиа Дыгирейина эмиз) С.А.Новгородов сизин белта) айар бөлөү кытта билсин, килсэтин, биір идеяга, санаага кэллн буолбута. Хартаына авторл - биллиилээх суруйааччы, суруйааччы, тылбаасчыт А.А.Амбросьев-Сигн Мунду, режиссер -бэйэттин дыдалагыт толору баһылаачыт маастар Эдуард Новиков. Киинэ тахсарытар техникескэй компан "Сахафильм" кинокомпания онордо. Хаартыскалары тукарарыны, киинэ афишатын компьютерскай графиканы дээр юстиилээх үлэлит Трофим Слепцов онордо. Киинэ үгүс архыып мапырыйааччы, норуодунай суруйааччы, С.А.Новгородов сизин быраата С.А.Попов -Сэмэн Тумат чинчийбит авторскай үлэлэрэ, дыстээхти архыыбын мапырыйааччылар, С.А.Новгородов дивениктэрин билдирээһиниэрэ, жүргэнип ахтыыларга туһанысчанылар.

Бийиги бырайыактыг олгохо кийиргитин хара бастакытан ойдообут ойдообут улуусугу байылыга А.Т. Носовича, байылыгы солвийний болуруостарга солбуйаачы О.Ф.Петрова, үөрэх управлениетын начальнига Т.В.Павлова буолаллар. Онон кийиргэ уонна убайбытыгар Сэмэн Тумаака бу киинэ тахсыытыгар сүдү көмөлөрүн, сүбэлэрин-амаларын иһин махталбытын тиэрдэбит.

Ахсынны 11 күнүгэр Саха Оросуубулукстун Санкт-Петербургтаагы бастайааннай бэрэстэбинитинистиботин дьитигэр "Литибини" документайнай кинибит зан бастакынан көһүннө. С.А.Новоруодан ого сааһыттан нуруотугар туһалыыр баста санаһын ыра оһостон, төрөбүт-үөскөбүт кыракый Чуораһытта алаһыттан ырааһааһыах Араһыһыа кини куораттар Петроградка тийэн, үөрөнөн-үлгүтөн, оһомоһу ыраһан кыраһыһык, аас-туор кэми ааһыһыа, оһоһун толук ууран ситиһитэ барыһыттар, ордук ыһчат дьонно хоһобут буолар. Бу туһуһан биниги, бьаһыһык оһоһа кини автордара, тоһо

кыялынан кыянныбыт.	толору	көрлөрөгө
------------------------	--------	-----------

Кинирбиг сүрэхэниитэ постпредство-
дхокус савалатытар буолла. Эрдэттэн
бырааһынныһыктыы, кини сүрэтэ
көтөбүлэрэйгэтэ баара. Билиити үлүүсү-
делегацията, норуот маастардарын үлэни-
илһэн, быһасталка тэрийбитэ. Саха сир-
ниин аал уоту өгтөн, айах тутан,
тэрээниимитин садалаабыппыт. Манна
бастайааннай барзэтэбинигэлиһибэ
үлэһиттэрэ, Санкт-Петербурга олохсуйбут
бир дойдулаахтарбыт, устудууоннар,
Чурапчы официальной делегациятын
састаабытар кинирбиг баһылыгы социаль-
най боннуруостарга солбуйааччы
Н.И.Аммосов, үлүүс үөрөххө управлени-
е-тын начальнига Г.В.Павлова, С.К.Макаров
аатынан Чурапчы гоминимитин директэрэ
Ю.П.Посельская, Болотто нобилиһиин
баһылыга В.В.Макарова, үлүүс оҕуона-
ларын директэртэрэ, детсад сэйдиһиссэйдэ-
рэ, саха тылын уонна история учууталлара
бааллара.

Тэрэхнин СӨ бастайаантай бэрэстэ-
бингэлиситэбитин солбуууааһыта Юрий
Кравцов иһигэи-сааһааи ыһыгыта.
Улуустут баһыһыта А.П.Ноговицын кыһэ
көрүү кинигэтэ "Улуустуттар быйыт
История сыла биллэриһигэи, эбэх дыһаи
ыһыгыһыта. Олортон биир улахан
суотталаах түтүһигэи билиги Чурагчыһыт
Болгонотугар торообут -үөсэбиг саа
норутун чулуу уса, бастааи лияһыт
учуонай С.А.Новгородов туһуаи
"Лигтибиг" диги уникальиай
документальиай кинигэи үөсэи-
үлэһигэи, олортон аһыт, көмүс уһуу-
харалаи ыгар Санкт -Петербург
куоратыгар аан бастааиан көрдөрөн
сүрэхтирибиг бийикэ, чурагчыһыта, ула-
хан исторический событие булар, оион
билиги дыһыһыт. Кинигэ көрдүрэр
билиһэр өтүтүн олус күүстээк, научиий
буһуота көрөхсэбиллээк, ыһыт дыһыт
ордук туһалаах буһуот", - диги баһыһыта.
Санкт- Петербурдаағы государствениай
университет преподавателэ, доцент
Надежда Харлампьева санааттан
үлэһинигэ: "Санкт -Петербург – Россия
интеллигенцияһыта аан бастаан үөсэбиг
куорат Оттон Семен Андреевич өссө
Петроградтаағы Институт

университетскаа үөрэжн - нигилэн тахсыбыга. Семен Андреевич үлгэр-хамнаа уншуулгай, кини наукай үлгүрү дэгиттүгүр, университетчилар, ани бейдү талымнар эгилеттир сүдү сууталаах-

тар". Юрий Крайнов: "Лингвист" докумен-
тальной кино премьерата Санкт-
-Петербургта Саха сириг күүһүрө ыһтыыша,
турар кэми эр буолбута эмиз ураты буолар.
Кинигэ, мин санаабар, олус табыллыбыт.
Онон Саха сириг олохтоокторун
барыларын маһык юрз бэлэ түгэниги
ис сүрэхинигэ элэстэнибит, – диги
санаатын эттэ. Саха Өрөспүүбүлүкэтин
култууратын министригэр солбуйааччы
Владислав Левонкин бу кэлигэни араас
куһкурустарга кыттааххытын сон диги,
кино айдордарыгар субтитр.

Киниз аягара Алексей Амбросьев — Сээн Мунду биһигэхэ өссө “Семен Новгородов: путь первооткрывателя” дигэн кинигэтигин биллэр. Соторутааҕыта кини иккүт суруйааччыта Сэмэн Тумай “Улуу кыыл тыһы” уонна “Мууска бастары” сэлэһэрини нууччалык тылбаастаан, “Полярная звезда” сурунаалга таһаргарта. Талааннаах тылбааччыт, суруналыыс, суруйааччы С.А.Новгородов олохун-дьаһаҕын, үлэтин-хамнаһын сырдатар улахан үлэҕэри өтөрбүтүн иһин мин кинигэ улаханчык махтанабын. Алексей Алексеевич бэйэтин санааһын кыһаҥ премьераларгар маһылык эттэ: “Мин кыһаҥ оноһууларга биһиэхэ үлэҕэҥ аһар бөлөхтүм дьонутар уонна бу үлөгү түбүгүртүбү Чурапкы улуһун, Ылксонно билиһиниттэ Салкт - Петербург куорат хас биһирдин олохтоохтор дьиринник махтанабын. Бу кинигэ бары уопсай аһар үтөбүт буолар. Оруук суолталанан көрүннө. Надежда Дмитриевна Кузьминаҕа кинигэ редакторунар, махтанабын. Кини үтөһү сүрүһүтэ. Дьону кытта кэҕэстэ, дус сабардаһан, устууну тэрийэн, сүүрүккөтө. Элбэх кинигэтэ илгирэбүт ылбыһыһыт, ол эрээри кинигэ 5 эр киниганы кытта кинистэн киирдэ. Кинигэбит 1 час 05 мунуутаток. Үгүс маһарыйаһын, сэткэркэһи биризмөҕү хаайтарап, саһаһи күүтүрбүтүбүт, ылгыһыбыт. Кинигэбит режиссера Эдуард профессиональнай үөрэбин Нена орус үрдүтүр турар кэрэ куоракка ылбыта эмэ мэтэҕү буолуохтук, ис сүрүтүтүн ылсан үлэһитэ”.

Санта кинизин жаруу С.А.Новикова
торообут дойдутугар Белгитке уонна
улууспут кинигэр буларга быһыһаннар.
Бары көхтөөхтүк иэһон көрөрү үтүгэр
быһарбын.

барьбытын ситимэбит "Лингвистик"
документальнай кинээбит тахсыһыгар
бинер өйүтөн - санаанын салыһтаран
үлээбэбит дьоммор дүрүнүк махтана-
бын.

Фекла БОЛДОВСКАЯ,
С.А.Новгородов сизги балта.

Бийыл ахшыны ый сапатыгар А. П. Гоголев аатынан Чурапчытаабы оҕо искусствотын оскуолата аһыллыбыта 60 сылын бэлэтиир үөрүүтэх дьаһаллар ыытылыннылар. Бу оскуола, аап бастаан, оҕо музыкальной оскуолатын быһыытынан 1957 сыллаахха аһыллыбыта. Бастагы дирижторунэн Александра Михайловна Калодова үлэлэбит. 1959—1971 сылларга Андрей Петрович Гоголев дирижтордэбит. Кини туһунан уола Василий Андреевич Гоголев ахтыытын бэлэтиибит.

Мин агам Андрей Петрович Гоголев, от бийн 8
күнүгэр 1930 сыллаахха Бүтүү оройуонун I Чочу нэни-
лиэгэр колхуостаах ыалга 3 уолтан иккис оёонон
торообүтэ. Оёо сааһа кыһалгаалаахтык аастыта, ийэлээх
аҕата сэрин сылларыгар эрдэ өлөннөр, убайдыы-быраат-
тары, чороччу улаатан эрэр уолаттары, аймахтара
үлэстибиттэрэ. Кинини ийэтин элбигэ, суруйааччы
Иван Гоголев — Кындыл ийэтэ, иитэ ылбыта.
Уйбаанныын биир саастыылаахтар буолан, бииргэ
оонньоон, үөрээн оёо саастара аастыта. Кэлин
куоракка кэлэн 2 нүөмэрдээх оскуолаҕа үөрөммүтэ. Ол
көмүгэ бэйэтэ слухтаах буолан, музыкаҕа тардыһан,
гармошкаҕа, баянна үөрөммүтэ. Кэниэрдэргэ, киниэтин
үлүкүүгэ баянныан, гармонунан дохууоллуурун
көпсөйрө. Бүтэрэн баран үөрөҕүн салҕаан, музыкалнай
оскуоланы ситиһиилээхтик бүтэрбитэ.

Үс сүл Сэбизский Армия юкэтигэр Приморьежа сулууспалаан кэлэн, культурунай-сирдгар училищежа үөрэммитэ, ол юкэнтитэн преподавателин хаалан үлэхэбитэ. Ол сүлдьан, Чурашчы Мэлдэхситигэн төрүттэх Анастасия Васильевна Корякина, библиотечнай отделениежа үөрэнэ сүлдьар кыһы, сүрэжинэн сөбүлээн, холбоһон, 1959 сыллаахха Чурашчыга үлэли тахсыбыггара, музыкальнай оскуола дириэктэринэн агааммыта. Ол сағана оскуола материальнай – технической базата суожа, көһө сүлдьан начальнай оскуола, кулууп хосторулан оқолору үөрөнгиттэрэ. 1960 сыллаахха райком эргэ дьэитин музыкальнай оскуолажа биэрбиттэрэ. Оскуола оһоғунан оттулар этэ, ол иһин сааһын мас саһааннаан, кыһынын муус ылыннан ууланан, үлэһиттэрэ түбүгэрэлтэрэ. 1969 сыллаахха кыаптэн итигин ситимин туруорсан килэртэртбитэ. Биһиги ол уһун юмнөргэ музыкальнай оскуола 2 хоһугар олоһбулпут.

Үдэллнэр жүмзүригэр элбэх оёо кинизхэ үерэнэн аасгыла, сорохтор кини туйадын хатаран бэйтгин курдук баянист идэтин талбыггара, ол курдук, консерваторияны бүтэрбит И.И. Романов, виртуоз-баянист Р.Р. Саввин, И.И. Парфенов, И.Е. Попова уонна да алыггар.Үөрөхтэрин кэтүттэхтэринэ, дыалэригэр сылдьан, төрөппүттэри корсон, кэпсэтэн кэлэрэ. Коллегаларын кытта сүрдэх истиг, дожордуу сыһыаннаах этэ. Дойдулаах кини буолан сааскы, күһүлгү өрбүүлэригэр соҕурууттан кэлбит эр дьону кус, куобах бөдүлгүр багыһыннаран идьэ тахсара.

АҖАМ ТУҖУНАН

Сэбизэсэй былаас кэмнэригэр, уус-уран
самодетельность, Илин Энэринээсэи,
өрөспүүбүлүкэтээсэи фестиваллар элбэхтик
ытыллылар этэ. Бэйэтин тус үлэттин таһынан, соботох
баянист буолан, аҕабыт күнү хойукка дьэри тэрийтэлэ-
ринэн сатыы сылдьан дьарыктыыра, добуһуолуура.
Оройуон култуурата өрөспүүбүлүкэ сиппийилээхтик
кыттарыгар элбэх сыратын бигэрбитэ. Иккэ төгүл Саха
АССР Үрдүкү Сэбизин Президиумун грамотатынан
наҕараадалааммыта. Өр сыллаах үлэттин сыаналаан,
музыкальной оскуола коллективын туруорсуутунан,
аҕабыт аата 2002 сыллаахха улуус Муннааҕынан
бигэрбитэн инэрэлибитэ.

Пенсияда да таъжстар, оқуолатъитан, ообщественнай улъититан чугас сылдыара, ақтылыбынайдык кытгара.

Ажабыг нийбнээг 40 сэтг биригэ зйг – дэмнээхник, ыггыгтаган олорбуттар. Биһизгэ, 4 усугтар, сүргээх сымнагас, истин ажа этг. Ажабыгтаган биригдэ таһылыгыбыгтаһын ойдооболлугу: Кыра сөгдөөн мөнгөттир ханна барыай, эбэтэр бырааттарбыгтаһын көрбөккө, нийбигиттэн биригдэ эмэ мөбүлгээччибит, көмүсгээччибит – ажабыг буолааччы. Усугтар бары нийбигиттэр, ажабыгтар көмөлөөн, эбэтэр мөбүлгээччибит

үлгөстөн, дая ийинген-тайынан сүүрөбиз. Оңо сыдыан, адам иккис дойдү оңостубут Мэлдэхситигер сайынын хае бирдинибитин бөлсөзлөтүнгөн батылынанаран тааараччы. Сир аһыгар, кыра булка — куска, куобаха барыбытын соһо сыдыан улуйбута. Күнүкү смурдапта адам чөйин оргутан баран, сыныана сытан табакшабыт бурустун сыга биитигин да баар курдук. Бүлүүлү «исиний, барыйый» диген тылы хойукка диген туттар эте.

Кэлин пенсияжа тахсан баран, ийэбинээн сүөһү инпииттэрэ. Ол кэмнэргэ Таатта үрүсэр Лампаба, Мэйлэхси алаастарыгар дьоммутун, таайытын кытта сайдыһан оттоон — мастан сылдьарбыт. Азыбыт күнүс отууга буһарбыт хойуу чэйэ, миньһиэс миннэ биһигин да үмүлүбүт.

Кэллин 90 – с сылларга оёспорутар, сизинюритэр
этигэн, үүтүнэн улаханнык көмөлөспүттэрэ.

Дойдугутар Бүлүүгэ үгэс бара сылдыбыгга, 1968 сыллаахха, мин мангайгыт кылааһы бүтэрэн баран барса сылдыбытым. Мин куорат дьон буолла да, таас дымалар дьэндэрһэн туралларын курдук өйдөбүлүлээх этим. Тийһэн харааран хаалбыт икки этэстээх дымалары көрөн: “Бу куорат дуо?” – дьон адабын, аймахтарбын күлүртөттэхпин. Убайа Иннокентий Петрович Бүлүү Халбаахытыгар дьэ туттан, оҥо-уруу тэриниэн олохсу-йан олорбута, кэлин 1999 сыллаахха Чурапчыга кэлэн ыалдыгытан барбыта, сыл буоллаа, олохтон туораабыта. Быраата Юрий Петрович Кэбээйи Мукуучугутар химия учууталынан уһуннук үлээсбитэ. Кэргэниниээн олохторун үөрэх зийитигэр анаабыттара, элбэх наҕараадалара, ааха-суолга тиксигиттэро. Оҥолоро – инжениертэр, быраастар. Билигин куоракка олоролор. Адам 2013 сыллаахха бу орто дойдуттан барбыта.

Володтыгын хэлнэ Виктория музыкалтай огуушана үерэн, Аксинья уонна Наталья Посельская загтарынан хореографический училищени бүтэрэн, билигин Опера уонна Балет театрыгар үлэни сийдэр. Кыра уолун Петр уола Андрей орто огуушаны бүтэрэн билигин педагогическа, музыкалтай отделениега үерэн сийдэр.

Олох салбанаар. Сизин нэрэ, хос сизин нэрэ элхэрин, хос элхэрин Андрей Петрович атын өссө даданы агта-
тыахгара дигн эрэнубиг;

Оскуола бэтэрээннэрин, үлэлиин сыйлыар педагогиктивы, выпускниктары, үөрэнзоччилэри, төрөпүүттэри Оҕо искусствотынан оскуолаҥа 60 сыллаах үбүлүйүтүн итинник-истииник эбэрдэлиһибит! Баҕарабыт оссо саагаттан сана кырбаныһы, чыпчааллары дьайаргытыгар, сана сыйаас, сырдык дьыһэз киирээргитизэр!

Уола Василий Андреевич ГОГОЛЕВ,
үрдүк категориядаах хирург-быраас, травматолог;
Саха Өрөспүүбүлүсүтүн доруобуяа
харыстабыллар туйгуна,

Чурагчмы нэһиллээгин бочуоттаах олохтообу.

Айар аргыс

Мин ийсм,
Мин бэйсм,
Бидеи – икхэбшт,
Оруутун бидхэбшт.

Нієм чээ,
Адам чээ,
Эбээм чээ,
Эгээм чээ,
Эдылгынэм чээ,
Убасай чээ,
Мийн эмгэ чээм

Бүгүн Кыялымы күнэ!
Бүгүн Өргөһөй күнэ!
Өлөрү кыайбыттар албаттар,
Өстөөбү кыайбыттар өспөтүтөр.

Бүгүн Кытайың күнэ!
Бүгүн Үөрүү күнэ!
Мээтсэ, айгэз, селлэктэ,
Мээтсэ, айгэз, кытайбыына!

Итэ дойдум мисхмэ —
Субу алак,
Бу тюрэм,
Ити хаардакх тугэнэм

Кампест суутун быраакаттын,
Суюм хайын ысаттын,
Сыңыртаттын алаактын,
Куттататтын тизгээмдин!

ЧУРАПЧЫ.

Эн чулуу, эн бастын ычатын
Күс былай, ат бабо булганнар,
Аан дойду үрдүгүн актырда,
Олукта чытчасыгар таңыста

Эн туруу үзэхийг дөөннорум
Үеүе үүт, элбэх эт даянтэн,
Дөөн-сэрээ түлүүсэр үзэлнээр,
Туруктаах ологу мөхтөлнээр.

Бу мавна төрөөбүт букаммын
Мин тавтыыр эбият бу сире,
Дьаххаммут Чуратчым тукжатын,
Ол илти холуйсар эбият.

Төрөөбүт дойдум кэрэтиэн!
Тахсар күнү күндүтүсөн!
Ото-маһа маанытыан!
Тынык саргыммыт чөбдөтөн!

Айылабыт сүөдүрүйүм!
Абылыра дыккитисэн!
Кэрэкситэр эриксэһиэн!
Ууһара үксүтүтүдүрүм!

Отун-майын адыатыман!
Күсүмү уутун кырататман!
Богу-сыгыны ыдыман!
Дойдубутун хогыстыман!

Пелагея ТРОФИМОВА.

Үгүс төрөлшүт кыра саастаах оҕо-
ханык хогоону үөрэтэрин, заахарарын
ардыгар мунаахсыһар буолуохтаах.
Онуоха анаан Улахан-Күөл уһуулааны
интэриэһигэ Пелагея Трофимова билиит
хогооннору билиһиннэрбит.

“Кырачаан киһиэхэ Ийэ дойдута сабаланаар ийэттэн, ажаттан, эбэттэттэн, эһэттэттэн, биһиргэ төрөөбүттэриттэн, дьээттэттэн-уолуттан, тэмнэхтэттэн, олорор боһуолтэттэн. Киһи мааны барытын таштыы, убаастыы, кэрэхси, умсукуйа үөрэнэбинэ, тугу барытын харыстыыр, көрөр-истэр, сыаналыыр киһи буола улаатыа дигэн эрмэтэхпин”, - дигэн Пелагея Иннокентьевна аабааччылары кытары санаатын үлүстэр.

